

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

Feria II. post Pascha Paraphrasis in Lectionem Actuum X.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

tid, potestatis, scientiæ & omnium bonorū capax & plenus & perfectus, sicut cum fuit XXX. annorum, & sicut iam est in celo. Creuit tamen in vtero secundum molem corporis, & etiam post natiuitatem: Creuit etiam virtute & gratia, sed hoc intelligitur quo ad ostensionem secundum tempus ætatis. Nam in se nihil nouæ perfectionis acquisiuit post natiuitatem suam aliquo tempore, quam prius non habuerit, qui est cum Patre & Spiritu sancto Deus benedictus in secula, Amen.

DE SANCTO AMBROSIO EPISCOPO, PARAPHRASIN in Epistolam quare in Festo D. Nicolai. Exegetin in Euangelium reperies ibidem, nisi post Festum Paschæ, de eodem celebretur: tum namque require Exegetin in Euangelium, Ego sum vitis vera, &c. in Ferijs D. Georgij martyris. Sermonem autem quare in Festo S. Nicolai, vel S. Martini.

FERIA SECVND A POST SOLENNITATEM Paschæ, Lectio A&. X.

*S*ans Petrus in medio plebis, dixit: Viri fratres vos scitis, quod factum est verbum per vniuersam Iudeam, incipiens à Galilæa post baprisimum quod predicauit Ioannes, Iesum à Nazareth, quomodo vixit cum Deo Spiritu sancto & virtute. Qui peruenit benefaciendo & sanando omnes oppressos à diabolo, quoniam Deus erat cum illo. Et nos testes sumus omnium, quæ fecit in regione Iudearum & Hierusalem, quem occiderunt, suspendentes in ligno. Hunc Deus suscitauit tertia die, & dedit eum manifestum fieri non omni populo, sed testibus præordinatis à Deo, nobis qui manducauimus & bibimus cum illo, postquam resurrexit à mortuis, & præcepit nobis predicare populo & testificari, quia ipse est qui constitutus est à Deo iudex viuorum & mortuorum. Huic omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius, omnes qui credunt in eum.

Matth. 3.
Lucæ 1.
Psalm. 44.

Lucæ 24.
Ioan. 10. 1.
Matth. 28.
Marc. 16.

PARAPHRASIS IN EANDEM LECTIONEM.

Acto. 10.

Ante hanc lectionem scribit Lucas in Actis, quomodo Centurio ab Angelo iussus fuerat, accersire Petrum, docturum quid oporteret illum, ut saluus fieret, facere. Petrus quoque per visionem instructus (cum ante ad Iudæos tantum putaret missos Apostolos) ut gentes quoque ad fidem colligeret, profectus fuit ad Cornelium. Et ibi stans in medio plebis, quam secum Cornelius habebat ex amicis collectam, cuius grandior erat pars ex gentibus, dixit: Viri fratres, vos scitis quod factum est verbum per vniuersam Iudæam, quæ fama quoque de Christo vbi que sese diffuderit.

fuderit. Qui incipiens prædicationem suam à Galilæa, post baptismum, quo Ioannes illum baptizauit, prædicauitque eundem Iesum à Nazareth esse Christum, dicens populo: *Meditus vestrum stetit quem vos nescitis*, docens nihilominus quomodo vnctione spiritali vnxit eum Deus Pater, Spiritu sancto & virtute gratiarum ac miraculorum. Hic Iesus pertransiuit vniuersas regiones beneficia indigentibus præstando, sanandoque omnes oppressos à diabolo. Diabolus enim alios opprimit morbis & calamitatibus vt ad impatienciam perducatur, alios onerat peccatis, vt Deo auferat, alios vanitatibus implicat, vt à Deo abstrahat impediaturque, Iesus verò sanauit omnes oppressos à diabolo, quotquot ab illo remedium quæsierunt. Quoniam Deus erat cum illo, quare non humana tantum, sed diuina etiam operabatur virtute, cum esset Deus & homo.

Porro nos Apostoli testes sumus omnium mirabilium, quæ fecit in regione Iudæorum & in Hierusalem. Quem Iudæi propterea quod eorum corripuit vitia, occiderunt, suspendentes in ligno crucis. Hunc mortuum & sepultum Deus suscitauit tertia die, & dedit eum post resurrectionem manifestum fieri non omni populo indifferenter, nec vt omnibus qui crederent in illum appareret, sed testibus manifestauit ad hoc præordinatis à Deo, puta nobis, qui manducauimus & bibimus cum illo: & hoc postquam resurrexit à mortuis. Hæc autem causa, quare præcipue nobis præ alijs se post resurrectionem manifestauit, est: Quia præcepit nobis prædicare populo ac testimonium ferre, quia ipse est, qui à Deo Patre etiam secundum naturam humanam constitutus est iudex viuorum & mortuorum, hoc est, eorum qui in Dei gratia ab hac vita decesserunt tanquam viuentium, & illorum quoque, qui in peccato mortali ab hac vita demigrarunt, tanquam mortuorum. Aut ita: Iudex erit viuorum, qui in fine mundi viuentes reperientur, in mundi conflagratione morituri, & qui ante finem seculi, hac luce sunt defuncti. In illo autem iudicio duo erunt: Vnum est autoritas iudicandi. Hæc æque vna est & communis tribus in diuinitate personis. Alterum est executio iudicij, seu sententiæ prolatio. Hoc competit Christo secundum humanam naturam, quam sui ipsius humiliacione, subiectione passioneque meruit. Et ideo dicitur de eo apud Ioannem: *Potestatem dedit ei* Ioan. 6. *& iudicium facere, quia filius hominis est.* Itemque: *Neque enim Pater iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit Filio.* Huic denique Christo omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem accipere peccatorum suorum per inuocationem nominis eius, omnes qui credunt in eum, hoc est, omnes qui fide & charitate illi coniunguntur seu incorporantur. Prophetarum enim vnus est sermo omnium, eos qui in Christum credunt, qui que Christum inuocant, in nomine eius à peccatis suis iustificari.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM FERIAE
secunda Pascha, Luca XXIII.

Christus Dominus noster non phantastica aliqua specie nec apparenter tantum, vt quorundam hæreticorum astruxerunt figmenta, sed verè se surrexisse, multis voluit ipsemet Dominus probare argumentis. Siquidem vulnera sua quæ recepit ex clavis, quibus affixus est cruci &

pp lancea

Resurrectio-
nem suā qui-
bus argumē-
tis probauit
Christus
veram.
Ioan. 20.
Luc. 24.
Ibidem.

lancea qua est percussus, gloriosa, hoc est, vulnerum cicatrices suo in corpore retinuit, eadem Apostolis monstrauit, palpandum, hoc est, tangendum se præbuit cum eisdem denique manducauit. E quibus omnibus argumentis verè & non phantasticè se surrexisse ostendit. *Videte inquit, & percipite quæ spiritus carnem & ossa non habet, cuiusmodi me videtis habere.* Præterea, sicut hodie legitur in Euangelio, cum duobus ex discipulis euntibus Emaus loquens in specie peregrini ambulabat, cum eisdem quoque ad mensam, quoad ex fractione panis illum cognoscerent, sedit. Sic namque scribit Lucas.

Duo ex discipulis ibant in castellum quod erat in spacio stadiorum sexaginta ab Hierusalem, nomine Emaus.

Ambrosius.
Theoph.
Gregorius.

Qui fuerint hi duo discipuli, qui ad Emaus se conferebant castellum, quamuis Ambrosius alterum nominet Amaon, in Euangelio verò vnus eorum nominatur Cleophas, non improbanda tamen est sententia Theophilii & Gregorij, qui eum quem Lucas hic tacet, Cleophas socium, dicunt ipsum fuisse Lucam, qui hoc Euangelium scripsit, & pro modestia suam nomen tacuisse. Ibant autem in castellum Emaus, quod distabat ab Hierusalem sexaginta stadijs. Stadium vocant spacium centum viginti quinq; passuum, quod Hercules vno, vt aiunt, anhelitu cucurrerit, & tunc steterit à stado dictum. Porro octo stadia vnum faciunt milliare, quasi mille passuum spacium. Colligitur igitur septem miliaribus ab Hierusalem Emaus distasse, & quatuor stadijs. Castellum hoc post vastationem Hierusalem sub Marco Aurelio reparatum, dictum est Nicopolis.

Stadium quid sit.

Et ipse loquebantur adinuicem de his omnibus quæ acciderant. Et factum est, dum fabularentur & simul quærerent, & ipse Iesus appropinquans ibat cum illis. Oculi autem eorum tenebantur ne eum agnoscerent.

Math. 18.

Discipuli hi loquebantur de Christi vita & morte, admirantes, non vt hi qui crederent eum resurrecturum, sed quam innocenter esset passus, quam insipienter ac timidè ab Apostolis derelictus, & quomodo ipsi quoque deinceps suam instituerent vitam. Dum itaque sic fabularentur, id est, Christi facta fabulantium more recitarent, & ab inuicem quærerent, ipse Iesus appropinquans, ibat cum illis. Semper enim præsto est de se loquentibus, iuxta illud: *Vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Oculi autem eorum tenebantur ne eum agnoscerent. Ambulabat enim Iesus cum eis vt peregrinus, habitu & gestibus vtens peregrini.

Hebr. 4.

Et ait ad illos: *Qui sunt hi sermones, quos confertis adinuicem ambulantes, & estis tristes?*

Tristes erant discipuli ex his quæ circa Iesum viderant accidisse, quem amiserant desolatione nimia, quem resurrecturum audierant, sed modicum iam inde sperabant. Expectauerant quidem dubij & tristes si fortasse resurgentem perciperent. Verum, cum nihil audirent de illius resurrectione, iam fermè desperabant. Tristes igitur erant. Cum verò omnia sine macula & aperta oculis Christi, non eos interrogat discere cupiens, sed ex verbis eorum occasionem vt eos doceat vult sumere. Ideo enim agnosci ab eis noluit

Christus, ut pectoris sui cogitationes scrupulosque externos omnes liberet, tanquam cum homine simplici & ignoto enudarent, & ipse ad singula eorum responderet dubia.

Et respondens vnus, cui nomen Cleophas, dixit ei: Tu solus peregrinus es in Hierusalem, & non cognouisti quæ facta sunt in illa his diebus? Quibus ille dixit, Quæ? Et dixerunt, De Iesu Nazareno, qui fuit vir Propheta, potens in opere & sermone coram Deo & omni populo, & quomodo tradiderunt eum summi sacerdotes & principes nostri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum.

Tu solus peregrinus es in Hierusalem, qui hæc ignoras? Quomodo te latere potuit quod adeo palam factum est, ut non solum huius rei fama aut rumor diffusus sit vndique, sed spectaculum quoque miserabile manifestum est omnibus qui fuerunt Hierosolymis? Qui dixit eis: Quæ? Et dixerunt: De Iesu Nazareno, qui fuit vir Propheta, potens in opere & sermone coram Deo & omni populo. Prophetam nominant Christum, Dei Filium tacentes, vel quia hoc non credebant, vel quia hoc confiteri coram ignoto homine non audebant, qui eorundem posset ad Iudæos deferre testimonium. Et quomodo tradiderunt eum summi sacerdotes & principes nostri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum. Vide hic, licet non confiteantur eum Dei Filium, multifariam tamen commendant eum. Nominant enim illum Prophetam & virum à constantia & sinceritate: laudant quod verax in sermone, quod sincerus, quod denique potens absque fictione & simulatione in sermone fuerit & opere.

Nos autem sperabamus, quod ipse esset redempturus Israel.

Sperabamus quasi non amodo sperantes. Temporalis erat hæc redemptio, cuius spes ferè omnibus erat Iudæis inrita, adeo ut nec discipuli Domini Iesu aliud putarent, quam quod temporalis esset Christus rex futurus, aut quod Iudæos de potestate Romanorum atque omni alia subiectione esset humana redempturus. Siquidem vbi eum resurrexisse etiam cognouerant, interrogabant eum, dicentes: *Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israel?* Dicunt igitur: Nos autem sperabamus, quod ipse esset redempturus Israel. Vide autem, quia de eius resurrectione non nihil sperauerant, præsertim cum ab eorum nondum recessisset memoria, id quod olim Apostolis cum passionem suam illis prædiceret, insinuarat: *Eue ascendemus*, inquit, *Hierosolymam, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt de filio hominis. Tradetur enim gentibus & illudetur, & flagellabitur, & consuetur. Et postquam flagellauerint, occident eum: & tertia die resurget.* Huius verbi videbantur adhuc memores, & tertia die resurget. Siquidem mox subiungunt:

Et nunc super hæc omnia tertia dies est hodie quod hæc facta sunt. Sed & mulieres quædam ex nostris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, & non inuento corpore eius, venerunt dicentes, se etiam visionem angelorum

rum vidisse, qui dicunt eum viuere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum, & ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt: ipsum verò non inuenerunt.

Vt hominibus solet mœstis & perturbatis contingere, ita discipuli hic cuncta narrant cum formidine & suspitione erroris aut falsitatis. Dicunt enim: Speramus eum resurrecturum, & narrant testimonia resurrectionis, nec tamen credunt, sed adhuc hæsitant. Optabant quidem verum esse, quod mulieres narrauerant, & alij formidabant ab his qui fuerant ad monumentum, rem non rectè ab angelis intellectam. Idcirco adhuc dissidentia trepidantes dicunt: Insuper tertia est dies hodie à tempore passionis eius, quo sicut nobis prædixerat, ipse deberet resurgere. Ad hoc autem, vt simus dubij ac incerti, multum facit hoc quod nos facit quoque mirari, quia mulieres quædam ex nostris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, terruerunt nos, id est, in maiorem admirationem & dubietatem nos perduxerunt. Si quidem non inuento corpore eius, uenerunt dicentes, se visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum viuere. In perplexitate quadam constituti erant, quæ neque omnino credebant, neque etiam ex toto diffidebant. Optabant enim quod dicebatur viuere, verum esse, sed quomodo id crederent, quomodo ve dicentibus assentirent, quippe qui viderant illum mortuum sepeliri ignorabant. Et abierunt quidam ex nostris scilicet Petrus & Ioannes, aut fortasse plures ad monumentum, & ita inuenerunt, sicut mulieres dixerunt, monumentum scilicet vacuum: ipsum verò non inuenerunt. Inter fluctus spei & desperationis hi discipuli erant constituti, vt vix ipsi scirent quid credere deberent, ex omni parte & scrupulos & argumenta, & contrarietates & persuasiones ediuerso habentes, ideo pro hac parte modò, mox iterum pro alia parte disputant, donec eos magister illuminaret veritatis. Propterea sequitur.

Et ipse dixit ad eos: O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus, quæ locuti sunt prophetæ. Nonne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?

Quid, inquit, adeo estis cæci & ignorantes, vt non capiat hęc quæ facta sunt? quandoquidem eadem omnia olim sunt prædicta à prophetis futuræ. Nonne hæc oportuit pati Christum, quæ scilicet illum pati vidit, pro redemptione generis humani, & sic per huiusmodi victoriam moros redire in patriam suam? Hoc enim est redire in gloriam suam. Non parum autem si Christum oportebat pati, eos propterea excusatos à peccato, qui Domino passionem intulerunt. Neque enim redemptioni nostræ, cui necessarium fuit pati Christum, seruire cupiebant, sed suæ inuidiæ & furori satisfacere. Eorum itaque nequitiam sapientissima Dei providentia nobis conuertit in remedium. Vide autem hic cum dicitur oportere Christum pati, & sic intrare in gloriam suam, quid nobis expectandum est. An melius habere cupiunt membra, quam caput? An mollius quiescent quam caput membra? Aut aliud nos expectabimus, quam de omnibus quidam pronunciat: *Per multas tribulationes, nos oportet intrare in regnum celorum.* Non

Ioan. 10.

Pati oportuit Christum sic &c. nos.

Apo. 14.

Non ergo si regnum cupis introire caelorum, aliud quam tribulationem te oportet expectare. Absit ut sine tribulatione sis. Haec vita si cuiquam salutaris est, tribulatione caret. Quia si caret, salutaris non est. Id igitur elige, id amplectere, quod Christus. Oportebat, inquit, Christum pati. Quare? Primo, propter Patris ordinationem. Calicem (propterea ait) quem dedit mihi Pater non vis ut bibam illum? Secundo, propter impletionem scripturae. Quomodo ergo, inquit, implebantur scripturae? Tertio, propter suam exaltationem, de quo in praesentiarum dicit: Oportebat Christum pati, & ita intrare in gloriam suam. Et Apostolus ait: *Christus factus est pro nobis obediens usque ad mortem. Propter quod exaltavit illum Deus.* Quarto, propter nostram eruditionem. Ideo à Petro Apostolo dicitur: *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius.* Quinto, propter nostram redemptionem. De hoc denuo Petrus dicit: *Non corruptilibus auro & argenteo redempti estis, sed sanguine immaculati agni Filij Dei.* Sexto propter nostram reconciliationem. De quo Paulus: *Cum inimici essemus, reconciliati sumus per mortem Filij eius.* Septimo, propter inferni spoliationem & patrum ibi captiuorum liberationem. De hoc Zacharias loquitur, dicens: *Tu verd in sanguine testamenti eduxisti vinculos de lacu.*

Et incipiens à Mose, & omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis, quae de ipso erant. Et appropinquauerunt castello quo ibant, & ipse se finxit longius ire.

Incipiens Iesus à Mose, id est, à quinque libris Mosi & omnibus prophetis, interpretabatur illis in omnibus scripturis, quae erant de illo, hoc est, ubicunque in scriptura sacra, siue id fuisset in lege & in libris Mosi, siue in prophetis aliquid erat de Christo scriptum, declarabat hoc in Iesu ita impletum. Quod tamen intelligendum est de locis praecipuis, quae euidenter monstrabant in Christo aliquid implendum, quod modo in Iesu fuerat impletum. Et appropinquauerunt castello quo ibant, haud dubium parum fatigati itinere, sed illuminationibus potius recreati diuinis, quae per Christi eruditionem in eos irradiabant. Et ipse se finxit longius ire. Discipuli enim hi duo ibi voluerunt manere, Dominus autem speciem praeferebat ituri ad locum adhuc magis distantem. Hoc enim erat eius fingere, significare scilicet se non mansurum in hoc loco per noctem. Quod nec fecit, nam postea sequitur: Euanuit ex oculis eorum. Finxit quoque ad significandum quod longè à cordibus eorum aberat, non ad decipiendum, aut aliquid quod non erat, persuadendum.

Et coegerunt eum, dicentes: Manè nobiscum, quoniam aduersperascit, & inclinata est iam dies. Et intrauit eum eis.

Coegerunt, inquit, eum haud dubium suavi molestia atque reuerentia pia illum rogando, inuitando, & quasi precum addendo; grauamina (quibus honestum erat non refragari) non vim inferendo. Coactio haec non displicet Christo: Quin potius adeo haec illi fuit accepta, ut propterea finxisse, hoc est exhibuisse speciem longius ituri credatur, quo eos, quos iam colloquendo ad sui cognitionem aliquanto praeparauerat, & propulso perfidei frigore:

gore calefecerat ad feruentiora desideria prouocaret. Ideo, inquam, finxit se longius ire, quia hoc verbum audire voluit: Mane nobiscum Domine: illos namque per charitatis excitationem (qua se inuitabant) ad capiendam Dei verbum reddere cupiebat aptiores, & ad sua verba attentiores. Voluit præterea hic nos Dominus docere, quam studiosi esse debeamus operum pietatis hospitalitatis & charitatis in proximos Christianos. Siquidem pauperes & peregrini non solum admittendi, sed nec tantum inuitandi, verum trahendi sunt etiam ad mensam & hospitium propter Christum. Et intrauit cum illis. Ibi mensam, vt Gregorius ait, ponunt, cibos afferunt, & eum quem in expositione scripturæ sacræ non cognouerant, in panis cognoscunt fractione. Eleemosyna enim interdum profundius illuminat, seu misericordiae opus, quam lectio.

Gregor.

Et factum est, dum recumberet, cum eis, accepit panem, & benedixit ac fregit, & porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, & cognouerunt eum. Et ipse euauit ex oculis eorum.

August.

Multa fuerant, quæ detinebant eos, ne Christum agnoscerent, puta timor, stupor, luctus, recensque memoria de CHRISTI morte. Nec facile agnosceretur, si quis in aliena specie, aut aliter vestitus, qui sciretur mortuus rediret. Hoc enim nemo suspicatur, nec sperat quod redeat. Volunt tamen aliqui (vt Augustinus) à satana oculos discipulorum detentos, ne Christum inter tot eruditionis verba cognoscerent, idque illis ex defectu fidei accidisse, donec Christo simul recumbente, morem, quem in eo sæpe olim viderant assuetum cernerent, puta, quia benedicebat panem, frangebatur & porrigebatur. Volunt etiam deuoti quidam hunc fuisse Christo morem, vt panem frangeret nullis decidentibus micis, non aliter atque cultro quis illum scidisset. Hunc igitur morem illi solitum cum vidissent, aperti sunt oculi eorum, id est, quem videbant, coeperunt agnoscere. Scit qui hæc verba quæ de fractione, benedictione, & porrectione panis narrantur, intelligunt de pane illo sancto, id est, de Eucharistia, cuius perceptione fuerint discipuli perfecte illuminati. Vtunturque hoc loco in Nestorianos qui sub vtraque specie contra ritum Ecclesiæ putant corporis & sanguinis sacramentum laicis dandum, quandoquidem hic sub vtraque tantum specie discipulis dedit illis panem, non solum sanctificatum, sed ipsam quoque sanctificationem. Siquidem de calice hic nihil dicitur. Nam mox vbi illi acceperunt de eius manu panem hunc consecratum, aperti sunt oculi eorum, & illum coeperunt agnoscere. Agnitus verò mox euauit ex oculis eorum.

Et dixerunt ad inuicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis de Iesu, dum loqueretur in via, & aperiret nobis scripturas? Et surgentes eadem hora, & aperiret nobis Hierusalem, & inuenerunt congregatos vndecim, & eos qui cum ipsis erant dicentes: Quia surrexit Dominus verè, & apparuit Simoni.

Infe.

In seipſos reuerſi diſcipuli dicebant: Nonne cor noſtrum ardens erat in nobis in via) quali dicerent: Merito debuiſſemus illum agnouiſſe, qui ſuis verbis nos erudiens, tam inſolito corda noſtra feruore calefecit. Et ſurgentes eadem hora reſreſſi ſunt ad Hieruſalem. Lætitia enim erant pleni & dicere poterat: *Dies hæc boni eſt num. ij. Sitacuerimus, ſcleris arguemur.* Ideo curarunt mox ad alios Apoſtolos reuerti, & quæ acciderant, nunciare. Et ſurgentes eadem hora nondum peracta cœna, nec inſtantis noctis crepuſculum horrentes reſreſſi ſunt Hieruſalem. Et inuenerunt congregatos vnde- cim, & eos qui cum iſtis erant, dicentes, quoniam ſurrexit Dominus verè, & apparuit Simoni. Quafi dicant: Non ve putauimus, deliramenta ſunt mulierum, quæ dicunt Chriſtum viuere, ſed verè ſurrexit, apparuitque Simoni.

4 Reg. 1.

Eiſiſi narrabant quæ geſta erant in via, & quomodo cum cognouerunt in fractione panis.

Propterea hi duo diſcipuli feſtinauerunt redire Hieroſolymam, quo Apoſtoli læta nunciarent. Verum, interim quod paululum abſuerant, lætiora illis quoque euenerunt. Quare, ubi ad Apoſtolos venerunt, lætita duplicatur tantis gaudiorum nouitatibus. Poſt grauem autem illam triſtitiã, quam ſuſtinuerunt diſcipuli ex morte & paſſione Domini his diebus, ſuauior hæc erat illis gaudiorum nouitas, qua eos Chriſtus voluit reſci: vt quomodo triſtitiã illis venerat ſuper triſtitiã, ita lætitiã nunc ſuper lætitiã acciperent. Secundum enim multitudinem dolorum in cordibus eorum, conſolationes diuinæ lætificauerunt animas eorum.

Præſter nobis omnipotens Deus, vt huius quoque ſanctæ lætitiæ participes efficiamur. Sentiamus quoque Chriſtum verè reſurrexiſſe, in nobis præſtante eodem Domino noſtro qui eſt benediſtus in ſecula, Amen.

Psalm. 93.

SERMO IN EADEM FERIA II.

Peregrini conditiones cuiusmodi ſint nobis imitabiles: & quid amor faciat.

Non habemus hic manentem ciuitatem, ſed futuram inquirimus, Heb. XIII. Certum eſt nos omnes hic eſſe aduenas & peregrinos, vt Petrus ait Apoſtolus, ſuper terram, quare hic non vt in patria, ſed in exilio viuimus. Aliter autem longè viuendum eſt peregrino & exuli, aliter ciui. Qui enim peregrinus eſt, viatorem ſe agnoſcit, nec diutina ſe vno in loco habere manſionem, ſed locum videre illi conceditur & tranſire. Quocirca bene dixit Paulus, vt ab amore nos vitæ abduceret præſentis: Non habemus hic manentem ciuitatem, quam ſcilicet diligamus, aut credamus diu inhabitare, ſed futuram inquirimus. Quafi volens dicere: Non eſt nobis cogitandum quomodo in hac vita ſit nobis bene, nec ita proſpiciamus nobis, quaſi ſemper victuris, ſed de patria noſtra, de ciuitate quam perpetuo inhabitabimus, cogitemus, ad illam aſpiremus, ad illam tendamus, ad illamque continuè ambulemus. Hoc vt nobis Chriſtus quoque commendaret, in ſpecie apparuit peregrini. Peregrinus non paucas habet conditiones nobis imitabiles. Prima eſt, quod cogitat ſcitque in quouis loco non

Heb. XIII.

1. Pet. 2.

Peregrinorum mores qui.

Hebr. 3.

Lucæ 24.

Peregrinorum conditiones.

pp 4 diu.

diu mansurum se, ideo non diu quiescit, præterquam ubi manere cum oportet, hoc est, in patria sua, aut ubi in loco habitat quasi in patria sua. Si bene illi est in via, minus inde exultat, propterea quid hoc gaudium scit se cum diu perseuerare non posse, & quod transibit inde. Si verò triste quod illi occurrerit, minus grauatur, sciens id fore quod tolerat breuè & transitorium, quod mox euadat. Hoc modo omnes nos conuenit esse peregrinos, qui ab amore huius vitæ præsentis ab omni gaudio caduco & terreno esse debemus alieni, non ut nihil mundani gaudij vnquam sentiamus, sed ut nihil his confidamus, nihil nos implicemus, nihil inde consolemur, nihil quæ ibi quiescamus, scientes quia *vanitas vanitatum, & omnia vanitas, nihil est quod fixum stabileve permaneat sub sole. Filij igitur hominum, ut quid diligitis vanitatem & queritis mendacium? Queritis quæ vobiscum non perseuerant, quæ coram Deo vos excusare non possunt, quæ iuuare nequeunt, quæ postremo vos quoque fallunt & decipiunt. Secundo, nihil grauius nos contristet, memores quod leue & momentaneum est pondus tribulationis nostræ, quod hic sustinemus, si comparatur ad futuram gloriam æternitatis. Quicquid enim nos hic torquet, etsi diuturnū sit, præterea quod nulla tribulatio non affligat & diuturna videatur, perpetuum tamen nihil hic est, sed finitur omnis terrena calamitas hic æque ut f. licitas. Hęc igitur peregrini conditio nos hic tam instruit quam consolatur, quod peregrinatio nostra perpetua non est, nec diuturna super terram. Quid igitur bona percuntia multo labore querimus, quæ diu non possi debimus? Aut quomodo lætābimur super re aliqua, cum qua diu non versābimur, cum qua ne ad momentum quidem ut moremur, securi sumus? Recordemur diuitis illius, qui præ nimia rerum abundantia horrea sua dilatauit, & consolans seipsum, dicebat: *Epulare anima mea & gaude, quia in multos annos bona habes reposita. Sed quid illi dixit Deus? Nempe, Stulte hac nocte ætereptent animam tuam, & ea quæ parasti cuius erunt? Vides, quia super diuitijs exultauit, quibus frui diu non potuit? Nonne satius se cogitasset peregrinum super terram, qui nihil in terrenis omnibus siceret, sed vbicumque ambulat, sciret eadem sua non esse, se cum illis manere non posse, nec illa ut secum afferret, sibi licere? Sunt alij qui gaudent ad organum & sonitum tympani, ducuntque in bonis dies suos, viuuntque hic ut semper victuri, ut pote ciuitas huius mundi, non peregrini. At cum se viuere putant, cum sibi salua omnia credunt (ut sequitur) in puncto ad infernum descendunt. Imitemur igitur peregrinorum conditionem, ut in itinere ea quæ nobis occurrant, intueamur tantum, vidisse sufficiat, transeamus, nihil nos detineat aut remoretur, alioqui nunquam ad patriam veniemus. Nihil etiam nos impediatur, sed aspera & dura penetremus. Secunda est peregrinorum ac viatorum conditio nihil secum sumere præterquam viaticum. Sciunt enim viatores se grauari ac premi, quicquid secum portare præter viaticum voluerint. Hoc modo non plura queramus, quam nobis ad sustentationem sit necessarium. Habentes enim alimenta & ea quibus regamur, his contenti sumus. Sed quis hæc mundo persuadebit? Thesaurizant, & ignorant cui congregabunt ea, omni quo viuunt tempore in angustijs, in tribulationibus, in metu, in tristitia, in inuidia, sese consumentes. Quid dicam de curijs & afflictionibus**

Eccle. 1. 12.

Psal. 4.

2. Cor. 1.

Lucæ 12.

Iob 21.
Ibidem.1. Tim. 6.
Psal. 38.

omnibus animi? In mollibus lectis inquieti dormiunt, nocte diuque sollicitudinibus anguntur, discrutiantur cura filiorum, vt illos diuites efficiant, vt illos beant solliciti. Sic eandem miseras, quibus ipsi fatigantur, & calamitofas infelicitates quasi hereditatem quandam filijs relinquunt. Quam feliciores sunt hi, qui paucis contenti, peregrinos se agnoscunt super terram, nec onerari se consentiunt in itinere, quibus sufficit vt tandem habeant, quo ad patriam perueniant. Tertia peregrinorum conditio est, quod si calumniam aut iniuria illis irrogatur, transeunt & contemnunt. Neque enim se apud illos, cum quibus vix ad horam manent, arbitrantur se humiliatos. Nullas idcirco lites, nulla instituunt iurgia, sed eo velocius declinant, ad patriam festinantes. Sic tibi fili, qui non vis de hoc esse mundo, qui non manentem hic habere te putas ciuitatem, sed futuram inquiris, viuendum est, vt si tibi iniuria aut contumelia fiat, cogites te de hoc mundo non esse, nec conuenire tibi, vt iudicij tibi forum queras inter alienos, vbi manere non potes. Nec vlcisci iniuriam queras, nec contendere velis aut rixari, sed dissimulare & transire, memor te aduenam & peregrinum inter filios hominum. Interea enim quod peregrinus staret pugnans & litigans, aut forum iudicij qurens, interim ab itinere remoueretur, sic tu quoque a profectu impeditis, si omnibus volueris respondere, omnia discutere, in omni loco te propugnare aut excusare. Quarto, circa ea quae sibi occurrunt pulchra & amena, parum aduertit viator & peregrinus. Si pratum floridum, si fontes & riuos lymphidos, si frondosum transferit nemus, si denique alia videt quae illum delectant, non cupit ibi morari, aut quiescere, aut domum locare, nec manere, sed de patria sua cogitat, sollicitus ne ab illa deferatur, ne prorogetur suum desiderium, quo illam semper optat, ad illam aspirat, & quantum adhuc ab illa distet, quotidie emeritur. Hoc modo viator & peregrinus, dum huius vitae oblectamenta transit, non in his debet herere, non ibi animum figere, sed vbi amena, aut ea quae delectant, aut animum que-runt irretire, viderit, confestim ea derelinquat & praetereat, semper expendens meditando, quantum distet a patria, quid superauerit, & quid sibi adhuc immineat, quae difficultates adhuc superandae, donec perueniat, quo interim suspirat. In omnibus igitur quae tibi occurrunt: siue iucunda fuerint, siue aduersa, te ipsum consolare, te ipsum excita, te ipsum frange & cohibe, te ipsum contine, vt ad quaecunque effraenis petulans appetitus tuus se conuertere voluerit, cum Dauide dicas: Aduena ego hic sum & peregrinus, sicut omnes patres mei. Itemque cum Apostolo: Non hic habeo manentem ciuitatem. Et: Nihil in hunc mundum intuli, nihil inde exportaturus. Omnia mihi hic aliena & accommodata tantum sunt. Haec de mundo sunt, ego non sum de mundo. Cur igitur propter haec velim turbari, pacem meam amittere, digladiari liuorem & virulentum in corde vulnus accipere? Transeant quae volunt, & ego illa transeam. Christus mihi viuere est & mori lucrum. Dixi ergo in principio: Non habemus hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus. Sed quae, inquis, est haec ciuitas, quam futuram inquirimus? Haec profecto est, quam Ioannes vidit sanctam descendentem de caelo, a Deo paratam, & sicut sponsam ornatam viro suo. In qua absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors ultra non erit, neque luctus, neque

Heb. 13.

Ioan. 8.
Heb. 13.
Ioan. 8.

Psalm. 38.

Psalm. 38.
Heb. 13.
1. Tim. 6.
Ioan. 8. 17.

Philipp. 1.
Heb. 13.
Apoca. 22.
1. Cor. 7.

Apocal. 21.

clamor, neque ullus dolor erit ultra. Hæc est illa ciuitas, quæ habet claritatem Dei, & lumen eius simile lapidi pretioso, tanquam lapidi Iaspide, sicut crystallum quæ habere Ioannes vidit murum magnum & altum, habentem portas duodecim, & in portis angelos duodecim, & erat structura muri ex lapide Iaspide: ipsa vero curia aurum mundum, simile vitro mundo. Et fundamentum muri ciuitatis omni lapide pretioso ornata. Et duodecim portæ ciuitatis duodecim sunt margaritæ. Singula enim porta ex singulis erant margaritis, & platea ciuitatis aurum mundum tanquam vitrum perlucidum. Et ciuitas hæc non eget sole neque luna, nam clara est Dei illuminatione em.

Hebr. 13.

Non intrabis in eam aliquid conquinatum, aut abominationem faciens & mendacium, nisi qui scripti sunt in libro vite ægni. Hanc itaque ciuitatem inquirimus.

Math. 7. via quæ non sit quæ ducit ad vitam.

Verum non ignorare nos hic oportet, quod via quæ ducit ad hanc ciuitatem, est arcta & angusta, paucisq; adamata. Hanc tamen quotquot saluati sunt, omnes ambulauerunt. Ideo autem est arcta & à paucis frequentata, quia sita est in mortificatione propriorum desideriorum, in abnegatione sui, in humilitate, in patientia, & in paupertate voluntaria, quæ omnia habent laborem & difficultatem, quæ nemo amat. Virutem certe nemo est qui non amet, at non ita amant omnes virtutis exercitium, & pro virtutis affectione laborem ac pugnam. Est alia via spaciosior, amœnior & iucundior, sed hæc non ad ciuitatem hanc ducit, sed ad miseram quandam cupiditatem. Hæc est via propriæ voluntatis & priuati amoris, quæ cultores habet multos, sed stipendia mala. Ducit enim, teste veritate, ad perditionem.

Math. 7.

Porro arcta via & angusta ducit ad regnum cælorum. Dicit quis: Quid est quod huius arctæ & felicitis viæ possit temperare labor? Dicendum, nihil magis potest efficere, vt quod alioqui foret in hac viæ labor, poena, difficultas & molestia, iam neque sit labor, neque aliud aliorum, sed desiderium iustitiam & amoris. Hic enim omnia dura, omnia aspera, tolerabilia, suauius & propemodum desiderata facit amor. Quid enim quæso non facit amor se mutuo amantium? Quid amor facit gloriæ aut potestatis? Quid non subire suadet? Quid alioqui intolerabile non facit suaue? An amor Dei non potest: quod amor potest mundi? Nonne videmus multos, qui hominem proferunt alterius sexus amant, nullo labore, non aestu, non grandine, non metu, sed nec minis arceri posse, nulla difficultate vinci, cum vellet amore potiri optato? Nonne magis est potens Deus, suauius & bonus, qui trahit impietatis iuxta seculi iudicium dementes amantes se? Est ergo amor solus qui ea quæ difficilissima & prope impossibilia sunt, facit tolerabilia & suauius. Hoc videmus in sanctis martyribus. Quid enim non sustinuerunt pro eo, quem toto corde suauius amauerunt? Quis horum conquestus est de poena? Nonne prouocauerunt etiam ad cruciatum sibi inferendos tortores? Videamus antiquorum eremitarum priscorumq; monachorum seruos.

Ibidem.

Amori proprium quid.

Quis eos docuit tanta austeritate ieiunare, non solum à delictis, sed à necessarijs quoque abstinere, penuriam & contemptum pati, nisi amor Christi? Verum dicit quis, vt audio maxime necessarius est mihi amor Christi quomodo alia quoque, quæ ex amore fieri debent suauius, sunt necessaria. Nego omnibus careo. Quis hunc dabit amorem vehementem, qui alia facit omnia leuius? Quomodo amorem Dei hunc assequar? Dicendum: Omnium piorum est hæc quærimonia, & amantium & non amantium: hoc est, Deum amorem

amorem sentientium, & non sentientium. His enim qui amorem Dei in se aduertunt, videtur (atque id iuste) quod Deum tepidè nimis ament, & quod de sancto Dei amore sibi (vt reuera est) desit nimium. Sunt etiam qui Dei habent, sed non sentiunt amorem. Opera enim & studia eorum indicant eos absque Dei non esse amore. Conqueruntur tamen & plangunt vehementer, quod insipida sint illis ea potissimum, quæ maximopere cum feruore & deuotione perficere desiderant. Verum, vt quaestioni satisfaciam: Pro amore d' filij habendo, necessaria vobis est bona voluntas. Orate Deum vt hunc vobis ad suam gloriam infundat. Interim siue amorem senseritis, siue non senseritis, cauetè omne peccatum. Quicquid noueritis Deo displicere, hoc nunquam veniat in consensum vestrum. Nunquam velitis admittere, nunquam etiam negligere, quicquid prohibuerit, aut quicquid voluerit ille. Hoc vnum studium sit vobis continuuum, nolle scilicet agere quæ Deo displicent nolletq' ommittere, quæ placent. Quod si per subreptionem aut quocunque alio in vos modo intrauerit delictu, illud cum dolore ac fletu cordis deleat, expurgate, corrigite, & deinceps cauetè. Hac faciendo filij, non solum obtinebitis, sed habebitis (credite mihi) Dei amorem: quia id nequaquam possitis, nisi Dei amor sanctus hoc operetur in vobis. Neque enim oportet vt sentiat is amorem sed vt habeatis. Nec amor est, sed feruor est amoris seu amoris incendium quod sentitis. Sentire autem (vt dixi) non semper est necessarium, sed habere, Quod nobis omnibus largiatur Iesus Christus in æternum benedictus Amen.

Amor qui obtineatur bonus.

FERIA TERTIA POST SOLENNITATEM PASCHÆ, Lectio A& XIII.

In diebus illis, Surgens Paulus, & manu silentium indicens, ait: Viri fratres, filij generis Abraham, & qui in vobis timent Deum: vobis verbum salutis huius missum est. Qui enim habitant Hierusalem & principes eius, ignorantes Iesum & voces prophetarum qua per omne sabbatum leguntur, iudicantes impleuerunt. Et nullam causam mortis inuenientes in eo, petierunt à Pilato, vt interficerent eum. Cumque consummassent omnia qua de eo scripta erant, deponentes eum de ligno, posuerunt eum in monumento. Deus vero suscitauit eum a mortuis die tertia. Qui visus est per dies multos his qui simul ascenderant cum eo de Galilea in Hierusalem, qui vsque nunc sunt testes eius ad plebem. Et nos vobis annunciamus eam, qua ad patres nostros repromissio facta est, quoniam hanc Deus adimpleuit filiis vestris, resuscitans Iesum Christum Dominum nostrum.

Matth. 27.
Marc. 15.
Lucæ 24.
Ioan. 9.
Matth. 28.
Marc. 16.
Lucæ 24.
Ioan. 20.
Psal. 2.

PARAPHRASIS IN EANDEM LECTIONEM.

CHRIستي resurrectio admonet nos fratres charissimi vt abnegantes impietatem & secularia desideria, id est, cunctis vitijs emoriètes (Mors enim præcedat necesse est, antequam liceat resurgere: sicut & Christus prius mortuus est, deinde resurrexit) sobriè, & iustè, & piè vivamus

Titum 2.

99 2 in hoc